

i que cundixca» (Alberola, 314), que SGuarner explica: «els *russafeny*s tenen fama d'anticlericals: les cerimònies religioses d'esta barriada, resultaven deslluïdes». Altres refranys en Alberola, 255, 66, i moltes altres dites curioses en SGuarner (*Pobles Val. parlen* 3, pp. 9-93).

MENCIONS ANT. Ja en un cabdal passatge de la *Cròn.* de Jaume I: «Fo nostre acort que --- anàssem assetjar València; e passam a un pas que Nòs havíem feyt al almarge: e --- riba mar, tro al Grau, e passam aquí a guau, e quan fom delà l'aygua a unes cases que --- pus érem prop més del Grau que de València, faem fermar --- nostres tendes, e estiguem aquí, e --- podia haver 1 miller tro a València; e --- altre dia --- los almogàvers e ls servents anaren pendre *Ruçaça*, que és a 2 trets de balesta prop la vila de Val.

»E Nòs lavors havíem mal als uyls, e no ls podíem obrir menys d'aygua calda --- e dixeren-nos que almogàvers --- se n eren anats a pendre posada a *Ruçaça*, que havien presa; e --- n'Huch de Fuylquer --- dix-nos: —què comandats: tots se n són anats a pendre alberchs a *Ruçaça*? —E Nòs --- anem-los acórrer, si no tots són morts --- e pensam d'anar ves la alqueria que ha nom *Ruçaça*, e si Nòs no ns cuytàssem --- tots los qui eren en la alqueria eren morts o preses --- e quant Nòs entram per la alqueria, los sarraïns eren a l'altre cap --- e en una plassa que y havia, faem-los tots aturar ---.

»Dixem que u volíem veer --- e param-nos a aquel portel --- e veem estar Çahen ab tot lo poder de València en una torra que es en la mijania entre --- València e *Ruçaça* on ha unes roques, e ajusta-s'i aygua quan plou, o de les séquies --- la qual torre té ara En Ramon Riquer; e aesmam-los --- tro a 4000 hòmens a caval, e a peu --- poc menys de 10 milers ---» (§§ 256, 258, 298.4f. etc.).

I acabant d'explicar-nos els encontorns: «Prop de Nòs cuylien en un favar --- e dixeren que aquells porien haver --- E Nòs dixem-los que mal ho deyen, quar --- si hom no prenia lo loch hon hom brocava, que fugén se n haurien a tornar aquels --- e no sabem si han los camps regats --- e haurien tornar en los camps, e entrar per les cequies, e porien caure --- e si nos aduyen, fugén, tro a l'alqueria, que hauríem a perdre l'alqueria per la altra plaça ---» (§ 258).

Ja d'aquests passatges resulta que Russafa era en temps de Çàen, i d'abans del setge, una alqueria, ja molt edificada en sòlid terrer, però amb territori extens, reblert d'hortes, i en ple conreu —res de jardins ni lloc de plaer—, i molt prop d'un petit massís de roques, coronades per la grossa host del rei moro, les quals defensaven Russafa del teixit de séquies i marjals que va tirant cap al Grau i l'Albufera.

En el *Rept.* apareix en copioses donacions de cases i terres: hi compto uns cinquanta passatges en més de 30 pàgines de l'ed. Bof. (157-467); predominant la grafia *Roçaça*, junt amb *Ruçaça* i *Rossaça*.

Va seguint en molts docs. independents: 1271: *Ru-*

çaça (Mtz.Fdo., *Doc. Val. ACA*, en dos docs. de 1271, n.º 1154, 1197); 1211: «alchariam *Roçafam* in orta civitatis Valentie» (*BABL* IV, 28) etc. És clar que fóra tan fàcil com superflu acumular-n'hi més. Notem, però, que és igual en els textos en la nostra llengua; i que a fi del S. xv, encara compta com a «lloc» de l'Horta: «los *llochs dels pagesos*, / Torrent, Alaquàs, y de Vistabella / --- y de Catarroja, *Ruçaça* y Sollana, / també d'Espioca, Carpesa y Payporta / --- / y, per abreujar, de tota la horta» (*La Brama dels Lladradors*, v. 106).

Com és natural en un lloc d'aquesta situació, tot seguit foren cristians la gent d'allí, de manera que no figura en cap cens de moriscos ni tan sols el p. p. Reglà, de 1609; i diu SSiv. que ja hi havia església el 1247, aprofitant l'edifici de la mesquita. *Biblgr.* en *Lz. Vargas* II, 95.

El nom del lloc de l'Horta ja apareix en autors hispano-àrabs en lletra àrabiga que transcrivim, i sempre proveït d'article: *ar-r<u>šâfa* en Abensaid (Alemany, *Geogr. Hisp.-Ar.*, p. 143); c. 1240: *ar-rušâfa* en Abenamira (Levy-Prov., ed. del Himyarí, p. 62; i en Almakkarí (I, 111; II, 149), que l'alaba (segons mots de Jul. Ribera, *Dis. y Op.* II, 205) com «una de las mansiones deliciosas de la tierra». D'aquí el nom d'un poeta, que duu el seu gentilici *Rušâfi* († 1177), segons Levy-Prov. (o. c., p. 97).

ETIM. De tot això, i en particular de l'ús en àrab amb article, resulta que es tracta d'un nom comú en aquesta llengua i en ús apehàtiu. Altrament, en l'essencial, ens podem atènyer a l'assenyat judici de Sanchis Sivera (*Nomencl.*, 373): «es árabe --- tomado de ciertas rocas o conglomerados muy consistentes, verdaderas manifestaciones de la época cuaternaria que existían en aquel sitio y otros próximos, de los que se ven restos en el cimientto solidísimo, donde se sienta el monasterio de monjas de dicho poblado, y *La ROQUETA*, sobre la que se halla la capilla de San Vicente de este nombre, verdaderos arrecifes en aquellos sitios, rodeados en otro tiempo de aguas y juncas, pues tal significa la palabra *ruzaça*, según consigna el arabista Simonet».² Ja hem vist que aqueixa situació i aquests roquissers consten des de la *Crònica* de Jaume I.

Dóna bé, pel que fa al significat de fundacions pètries, sòlides, és no sols el bàsic i fonamental de l'arrel *ršf*, sinó general, i l'únic que s'hi va repetint en tots els derivats, entre ells, singularment, el tan conegut *râšîf*, d'on el cast. *arrecife*; una altra acc. homòloga és la que consta més en els diccs. hispano-àrabs: *râšaf* 'posar les pedres d'una calçada' (*RMA*: com a verb corresponent a «strata, calzata», 593, 109; subst. *râšîf*, pl. *rušuf*); «calçada, camino»: *racîf* (*PAlc*).

Ara bé, en la forma *Rušâfa* es va repetint en una llarga sèrie de NLL d'Espanya i de tot el domini antic de l'àrab.

2) *Ruçaça*, almúnia mora, en el moment de la reconquesta de Lleida: «en las cercanías de la actual Torre d'En Roig», prop de *Rufeia*, suburbi de Lleida (*Ayneto, Reconq. de Lda.*, p. 44, n. 4): també ací, pel fet